

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. אודייני השכר לאמצע ... שאני אודייני דלנמירותא הוא דעבידא ואפילו קמנים נמי מצו מנמרי לה.....2
- ב. גברא רבה הוא לא שביק גירסיה וטרה לאחריני.....3
- ג. האשה שהשביחה את הנכסים השביחה לאמצע ... באשה יורשת.....4
- ד. המשיא אשה לבנו גדול בבית קנאו ודוקא גדול ודוקא בתולה ודוקא אשתו ראשונה ודוקא שהשיאו ראשון.....4
- ה. פשיטא ייחד לו אביו בית ועלייה בית קנה עלייה לא קנה בית ואכסדרה מהו שני בתים זה לפנים מזה מהו תיקו.....6
- ו. ייחד לו אביו בית וכלי בית כלי בית קנה בית לא קנה ... כגון שהיה אוצרו של אביו מונח שם ... אפילו עציצא דהרסנא.....6
- ז. הני תלת מילי שוינהו רבנן כהלכתא בלא טעמא חדא הא אידך ... הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפטרופא אידך ... מנה לי בידך תנהו לפלוני במעמד שלשתן קנה
- 7
- ח. אחין השותפין שנפל אחד מהן לאומנות ... אחד מן האחין שמינהו גבאי או פולמוסטוס אם מחמת האחין לאחין אם מחמת עצמו לעצמו ... דהריף מפי.....10
- ט. אחד מן האחין שנשל מאתים זוז ללמוד תורה או ללמוד אומנות יכולין האחין לומר לו אם אתה אצלנו יש לך מזונות אם אין אתה אצלנו אין לך מזונות ... וליתבו ליה לפי ברכת הבית 12
- י. ברכת הבית ברובה.....13
- יא. חלה ונתרפא נתרפא משל עצמו ... לא שנו אלא שחלה בפשיעה אבל באונס נתרפא מן האמצע היכי דמי בפשיעה כדרבי חנינא.....15
- יב. הכל בידי שמים חוץ מצנים פחים שנאמר צנים פחים בדרך עקש שומר נפשו ירחק מהם 16
- יג. האחין שעשו מקצתן שושבינות בחיי האב חזרה שושבינות חזרה לאמצע שהשושבינות נגבית בבית דין.....18
- יד. השולח לחבירו כדי יין וכדי שמן אין נגבין בב"ד מפני שהן גמילות חסדים.....19
- טו. שלח לו אביו שושבינות כשהיא חוזרת חוזרת לו נשתלחה לאביו שושבינות כשהיא חוזרת חוזרת מן האמצע.....19
- טז. הכא ביבם עסקינן שאינו נוטל בראוי כבמוחזק.....20

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

דף קמד.

א. אודייני השכר לאמצע ... שאני אודייני דלנטירותא הוא דעבידא ואפילו קטנים נמי מצו מנטרי לה

כבר התבאר לעיל דף קמג: שאחד מהאחים¹ הניזונים² מתפוסת הבית שהשביח נכסי הירושה, יש אומרים שהשבה לאמצע ומתחלק לכל הירורשים בשוה, בין בשבח הבא מחמת הוצאות שהוציא מכיסו או בטירחת גופו כגון לחפור ולבנות, ובין בשבח הבא מחמת הנכסים עצמם³, ואף אינו נוטל שכר טרחתו⁴, ויש אומרים⁵ ששבח הבא מחמת הוצאות שלו וטירחת גופו הוא לעצמו, ואם הוא דבר שגם השאר היו יכולים לעשות, ועשה בעצמו ולא הודיע להם, אף בשבח מחמת הוצאות השבח לאמצע⁶. וכן אם השביחו בדבר שאם היו מודיעים לקטנים גם הם יכולים לעשותו, כגון לשמור וכיוצא בו⁷, השבח לאמצע אף על פי שטרחו בגופם, כיון שלא הודיעום תחלה.

¹ שו"ע ונו"כ רפז א

² ואין נ"מ בין גדולים וקטנים לבין גדולים וגדולים, וכתב בשו"ע שה"ה בכת בין הבנות,

³ כדעת הרמב"ם וכפירוש הסמ"ע (סק"א), והיינו ששכרו פועלים או הוציאו מתפוסת הבית, או שנשאו ונתנו בסחורת השותפות, וטירחת המו"מ לא חשיב כטירחת הגוף, דטירחא כזו מחלי אהרדי. ועי' נה"מ (סק"ב).

⁴ אחים מחלי אהרדי, ומשמע דמ"מ מה שהוציא צריכים לשלם לו.

⁵ שו"ע שם, כדעת שאר הפוסקים, ועי' כנה"ג.

⁶ שו"ע שם, ובשו"ע דאירי בקטנים וגדולים, נקט דבר שגם הקטנים יכולים לעשות כגון לשמור,

כתב הנה"מ (סק"ג) שאם הוציאו ממון משלהם והיה ממון בתפוסת הבית, והיו יכולים לשכור פועלים משל כל הירורשים, יש בזה דין ממוצע, דהיינו שנוטל כארים ושאר השבח לאמצע, דאין לומר שלא יטלו כלום, שעיקר הטעם הוא משום דאחים מחלי אהרדי, וכאן אנו רואים שלא מחלו, שהרי הוציאו משלהם וטרחו בגופן. וגם אין לומר שכל השבח לעצמם, דכיון שיש ממון בתפוסת הבית הוי כאילו גם השאר יכולים לעשות, ואין לומר דהוי כאילו אמרו ראו וכו' שהשבח לעצמן, שאין זה מפורסם כל כך כמו ת"ח דסתמא הוי כאומרים ראו. עיין שם.

⁷ וכתב הסמ"ע (סק"ז) בשם הנ"י שאפילו קטנים המוטלים בעריסה שאינם יכולים לשמור, מ"מ כיון ששמירה הוא דבר היכול להיעשות ע"י שאר קטנים, לא חשיב מלאכה בגופו, וצ"ע דא"כ אמאי קרי ליה שבח מחמת הוצאה. וכתב עוד הנ"י דה"ה בכל עסק כיוצא בזה הנעשה בכלי הבית שהפעוטות יכולים לעשותו כמו גדולים, אבל להלוות בריבית לא הוי כדבר שהקטנים יכולים לעשות, דהא צריך דעת להלוות למי שבטוח, וסיים דאע"ג דאמרינן דעסקא אין הקטנים יכולים לעשות, מ"מ גם לגבי הגדולים לא חשיב כמלאכה בגופו. וכתב הב"י דנ"מ לת"ח, שאפילו בדבר שאינו מלאכה בגופו אינו מוחל, מ"מ בדבר שהקטן יכול לעשותו מוחל, ועי' כנה"ג שדן לענין ישיבה בחנות ולשכור פועלים.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

אמרו הגדולים לפני בית דין (וכשהם גדולים די אם אמרו בפני עדים⁸) ראו מה הניח לנו אבא הרי אנו עושים ואוכלים, יש אומרים⁹ שהשבח מחמת הוצאה הוא לעצמם, ושבח מחמת הנכסים עצמם הוא לאמצע, ויש אומרים¹⁰ שגם בשבח מחמת הנכסים הוא לעצמם.

לא אמרו¹¹ שהשבח לעצמם אלא כשניזונים יחד, אבל כשאינם ניזונים יחד, לעולם אינו נוטל אלא כדין יורד שלא ברשות.

נראה שאם מיחו שאר האחים שלא ישביחו עד שיחלוקו, בכל אופן השבח לאמצע¹².

ג. גברא רבה הוא לא שביק גירסיה וטרח לאחריני

⁸ רמ"א סימן רפו סעיף א, וכתב הסמ"ע (סק"ט) שכשאמר בפני עדים א"צ שיאמר בפני האחים, וכדין מחאה שלא בפניו, ועי' כנה"ג.

⁹ שו"ע שם לדעת הרמב"ם

¹⁰ שו"ע שם לדעת שאר פוסקים, וביאר הטור דאע"ג דנבי שאר שותף אף על פי שאמר לעצמי אני עושה, אין לו אלא כארס, שאני הבא שלא נשתתפו ע"ד להרויח, ושתקו כשאמר להם (לפירוש הסמ"ע היינו כשאמר בפני עדים דמסתמא שמעו דחברך חברא אית ליה), ודאי מחלו.

¹¹ רמ"א סימן רפו סעיף א בשם הראב"ד, ומדברי הראב"ד משמע דקאי בין כשהשביחו סתם לגבי שבח מחמת הוצאות, ובין כשאמרו ראו וכו' גם לגבי שבח מחמת נכסים, אלא שבשבח מחמת הוצאות יש לו הוצאות שיעור שבח כדין שאר יורד שלא ברשות. ופשוט שמ"מ נוטל שבח לפי חלקו בירושה, דסו"ס גם שלו השביח. ובסמ"ע (סק"ט) משמע דדין זה הוא גם בגדולים וגדולים, ופירש בהא דאין ניזונין יחד דהיינו שכולם נמצאים כאן וחלקו עצמם במזונות, דבזה אמרינן דכיון שחלקו אין לו רשות להשביח ודינו כיוורד שלא ברשות, משא"כ בהך דסעיף ג איירי כשלא חלקו עצמם, ואף על פי שהאח במדינת הים, לא חשיב כאינם ניזונים יחד, שאינו אלא מחמת מקרה, ובזה יש לחלק בין גדולים לקטנים, משום שאין מורדין קרוב לנכסי קטן, כמו שיתבאר להלן. והט"ז כתב דלא קשה כלל מהא דסעיף ג, דשאני התם שאינו כאן ואינו יכול להודיעו, משא"כ בהך דאינם ניזונים יחד שהם כאן ויכול להודיעו ולא עשה כן, חשיב כשלא ברשות. ובנה"מ (סק"ד) הקשה וכי גריעי אחים שאינם ניזונים יחד משאר שותף שהשביח דאמרינן דחשיב כיוורד ברשות, וע"כ פירש דדין זה אינו אלא בגדולים וקטנים, וגם זה מטעם דאין מורדים קרוב לנכסי קטן, ואם ירד דינו כיוורד שלא ברשות, אבל בגדולים וגדולים לא גרע משותף דעלמא דחשיב כיוורד ברשות. וכתב הנה"מ דאע"פ שמדברי תוס' (בב"ב דף קמג ע"ב ד"ה השביחו) משמע שגם בהך דאין מורדין קרוב לנכסי קטן חילקו בין ניזונין יחד או לא, היינו משום דהתוס' לשימתייהו (בב"מ דף לט ע"ב ד"ה מוקמינן) דס"ל דאפילו בתורת אפוטרופוס אין מורדין, ולכן הוצרכו לומר שאם ניזונים יחד ליכא למיחש לאחזוקי, אבל לדעת הפוסקים שאע"פ שאין מורדין קרוב היינו דוקא בתורת הורדה, אבל כאפוטרופוס מורדין, כמ"ש הרמ"א בסימן רפה (סעיף ז, עי' פרק ה), ממילא לא קשה, דהכא איירי שלא ירדו לאכול הפירות אלא להשביח, ובזה לא שייך אין מורדין. ולפי"ז הך חילוק בין ניזונין לאינם ניזונים לא אתי לדעת הנך פוסקים, ותמה הנה"מ על שלא הזכיר הרמ"א סברא זו.

¹² נראה פשוט שדינו כיוורד שלא ברשות, כיון שמיחה שלא להשביח, וכמ"ש גם ברמ"א (סימן רעה סעיף ו) גבי בכור. עוד כתב הרמ"א (שם) שאם מיחה אינו נוטל בהפסד, ופשוט הוא ככל יורד שלא ברשות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

אחד מן האחים שהוא תלמיד חכם ותורתו אומנתו שאינו מניח תורתו שעה אחת¹³ שירד והשביח, גם בשבת שמחמת הוצאה הוא שלו¹⁴. דסתמא שאין זה מניח תורתו ומתעסק לצורך אחיו, לפיכך הוי כאילו פירש ואמר לעצמי אני משביח והרי הוא שלו.

ג. האשה שהשביחה את הנכסים השביחה לאמצע ... באשה

יורשת

כבר התבאר לעיל שם שכשהאשה¹⁵ היא היורשת, כגון שנשא בת אחיו ומת אחיו והניח בנות ואח"כ מת הוא בלא יורשים, שאשתו ואחיותיה יורשים, והאשה השביחה דינה כנזכר לגבי בנים היורשים.

ד. המשיא אשה לבנו גדול בבית קנאו ודוקא גדול ודוקא

בתולה ודוקא אשתו ראשונה ודוקא שהשיאו ראשון

¹³ לשון הלבוש שם

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם ב, ושם כתב שעשה בהם סחורה, וכתב הסמ"ע (ס"ק יב) דה"ה בטירחת גופו בהשבת הנכסים, ותמה בנה"מ דבטורה גופו אפילו בשאר אנשים השבת לעצמו, וע"כ צ"ל בכונתו כשהשביח ע"י שכירות פועלים אמנם משמע שבדבר שגם הקמנים יכולים לעשות, גם בת"ח אינו לעצמו, וע"י מנח"פ. וכתב בשו"ע בטעם גבי ת"ח דלעצמו, משום שאינו מניח תורתו ומתעסק לצורך אחיו, והיינו שלעצמו מניח קצת כדי לעסוק ולהרויח כי טוב תורה עם ד"א, אבל לא לאחרים. וכתב הסמ"ע (ס"ק יג) בשם הג"י שאין דין ת"ח בזמה"ז לענין זה. וע"י פת"ש שיש אומרים שגם בזמה"ז יש דין ת"ח, עיין שם, וכ"כ המ"ז.

¹⁵ שו"ע ונו"כ שם א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

כבר התבאר במסכת גיטין דף יד. שהמשיא¹⁶ בנו גדול בבית, קנה הבן אותו הבית¹⁷, אף בזמן הזה¹⁸, שאמדו חכמים¹⁹ דעתו²⁰ שמרוב שמחתו גמר והקנה לבנו את הבית במתנה²¹.

והוא שיהיו נישואין ראשונים לזה הבן ונושא בתולה²² ולא השיא האב בן זכר²³ אחר קודם לו, ולא שייר האב בזה הבית שייחד לו, כלום²⁴, אבל אם חסר אחת מתנאים אלו ואפילו שייר פך אחד לא קנה הבית. ויש אומרים שצריך ג"כ שישיא לו בתולה ושיהא לאב בית אחר בעיר לדור בו.

ודווקא שפינה²⁵ את הבית שלא נשאר בו אפילו פך של שמן או מנעל או שום דבר קטן אבל אם שייר שם אפילו דבר קטן כמו פך ריקם או איזה דבר קטן ששזה רק פרוטה לא קנאו הבן מפני שאין בזה סימן מובהק שכוונתו

¹⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז נט א

¹⁷ לאלתר ולא לאחר מיתה תשובת הגאונים סי' קס"א.

¹⁸ ב"ש שם א

¹⁹ הרמב"ם סיים בזה הלשון ודברים אלו כהלכ' שאין לו טעם הם ונגעו חכמים בדבר הזה מאומדן הדעת שמרוב שמחתו ואהבתו גמר והקנהו הבית. הרמב"ם שם ב

²⁰ דוק' אב המשיא קנה הבית ולא האם הרמ"ט ח"א סי' של"ט. ודוק' כשהבית מוחלט לו ואין לאחר שום זכות בבית אבל אם יש איזה זכות לאחר בבית לא קנאו הרש"ך ח"ב סי' מ"ג. אם מת האב ולא מצא האלמנה לגבות כתובתה כ"א מהבית גובה ממנו. ואם מתה כל יורשיה זוכין בבית ועיין כנה"ג דף פ"ט ע"א ס"ד. באר היטב שם א

²¹ שכשפינה בית מיוחד שאינו דר בו שהוא דר בבית אחר והבית הזה פינה האב מכליו והפציו שלא הניח שם כלום ועשאו לבית התנות לבנו (רש"י גיטין י"ד א) קנה הבן אותו הבית וזהו הלכתא בלא טעמא ומ"מ קצת טעם יש לזה דאמרוהו לדעתא דאב שמרוב שמחתו הקנה לו הבית וכיון שפינה את הבית מכל כליו וגם אין להבן מקום לדור סמכה דעתיה דבן וסברא הוא שנתנו לו [תוס'] וזהו כהלכה למשה מסיני שהקנאה זו היא בלא שטר ובלא קניין. ערוה"ש שם

²² ברמ"א כתב זה בלשון י"א וכן בלבוש אך עיין בח"מ א שם שנמרא ערוכה היא פ' מי שמת ולא ידעתי למה הושמט כאן תיבת לכתול' ופשוט בעיני שט"ס יש כאן וצ"ל לכתול' בבית ולא הי' לו להרב מהרמ"א לכתוב דין זה בשם י"א מאחר שנמרא ערוכה היא רק דה"ל להניח בתוך דברי המחבר תיבת לכתול' כנ"ל.

²³ נראה דטעמו משום דבנות לאו בדידיה תליא כמ"ש בפ"ד דכתובות ופ"ק דקדושין. באור הגר"א שם א

²⁴ וכ"ש אם בנה הבית או שהיה הבית הזה בית שלא היה דר בו האב ולא הניח בו אפי' כלי קטן הרמ"ט ח"ב סי' קכ"ה הר"ם אלשיך סי' ע"ב. אם יש מחלוקת בין האב והבן שהאב אומר שלא פינה הבית לגמרי והבן אומר שפינה הבית לגמרי על האב להבי' ראיה ואם מת על יורשיו להבי' ראיה הרמ"ט ח"ב סי' קכ"ה. ומדברי הר"ם אלשיך בס"י ע"ב נראה דדוק' בית חדש על האב להבי' ראיה. אבל בבית ישן על הבן להבי'. וכנה"ג בשם חכם אחד הביא דלעולם על הבן להבי' ראיה אפי' בבית חדש רק דאם יש לבן שני חוקה נאמן לומר שפינה הבית לגמרי ע"ש. באר היטב שם.

²⁵ שו"ע ונו"כ שם ב ובערוה"ש שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

להקנותו ולכן היו מן החכמים שהניחו שם בכוונה איזה דבר מכליהם למען לא יתראה כאלו מקנים להם הבית.

ה. פשיטא ייחד לו אביו בית ועלייה בית קנה עלייה לא קנה בית ואנסדרה מהו שני בתים זה לפניו מזה מהו תיקו

ייחד לו בית²⁶ ועלייה, בית קנה, עלייה לא קנה. וכן אם ייחד לו בית ואנסדרה; בית קנה, אנסדרה לא קנה. ולא אמרינן דגם העלייה או האנסדרה שלו אלא דרק הבית קנה והעלייה והאנסדרה נשארת להאב ואף על גב דאנסדרה צריכה לבית מ"מ כיון דלא הקנה אותה מפורש לא קנה.

וכן אם היו שני בתים²⁷ זה לפניו מזה והשיאו באחד מהן לא קנה את הבית השני ואפילו השיאו בהפנימי וממילא דבהכרח לעבור דרך החיצוני. מ"מ פנימי קנה חיצוני לא קנה. דכיון דזהו הלכה בלא טעם. אין לנו אלא מה שאמרו מפורש.

ו. ייחד לו אביו בית וכלי בית כללי בית קנה בית לא קנה ... כגון שהיה אוצרו של אביו מונח שם ... אפילו עציצא

דהרסנא

וכן אם ייחד לו כלי בית²⁸ להתנותו קנאם הבן ואם ייחד לו בית וכלי בית אף על פי שהבית לא קנאו כגון ששייר שם מכליו או שהיה לו שם אוצר של סחורה לא אמרינן דגם כליו לא קנה אלא דכלי הבית קנה והבית לא קנה ודינים אלו נוהגים גם בזמנה"ז

²⁶ שו"ע ונו"כ שם ג ד וערוה"ש שם

²⁷ שו"ע ונו"כ שם ד

²⁸ שו"ע ונו"כ שם א ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא בתרא

**ז. הני תלת מיילי שוינהו רבנן כהלכתא בלא טעמא חדא הא
איךד ... הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא
אפוטרופא איךד ... מנה לי בידך תנהו לפלוני במעמד
שלשתן קנה**

שלושה דברים הרי הם כהלכה בלא טעם שלמרות שעל פי כללי גמירות הדעת והלכות קנינים היה להיות דינם שונה קבעו בהם חכמים גדר כהלכה למשה מסיני

האחד: מה שהתבאר שהמשיא²⁹ בנו גדול בבית, קנה הבן אותו הבית וזהו כהלכה למשה מסיני כיון שהקנאה זו היא בלא שטר ובלא קניין.

השני: שהכותב כל נכסיו לאשתו, אף על פי שקנו מידו לא עשאה אלא אפוטרופסית על יורשיו וזהו הלכתא בלא טעמא שאנו מניחים השטר והולכים אחר אומד דעתינו.

וכבר התבאר במסכת גיטין דף יד. ולעיל דף קלא: שיש אופנים שהכותב כל נכסיו לאשתו קנתה אותם נכסים³⁰, ויש אופנים שלא קנתה.

כיצד הכותב כל נכסיו לאשתו בין בריא³¹ בין שכיב מרע, אף על פי שקנו³² מידו³³ לא עשאה אלא אפוטרופסית על יורשיו, בין שהיו יורשיו בניו ממנה

²⁹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז נט א

³⁰ שו"ע ונו"כ אהע"ז קז א, חו"מ רמו יב.

³¹ בש"ס לא אפשר הבעי' בבריא שכתב כל הנכסים לאשתו אם כוונתו היה לעשות אותה לאפוטרופוס כיון שהוא בחייו ונ"מ אם תפיסה מהני כמ"ש בח"ה בכמה מקומות מיהו י"ל קודם שנותנים לה אומרים לה דאין תפיסתה תפיסה ואין נותנים לה אלא לשם אפוטרופוס. ב"ש א

³² ע' בח"ה סי' רמ"ו שם הביא פלוגת' בזה אם אמר'י בכה"ג דעשאו לאפוטרופוס. ב"ש ב

³³ שכ"מ דדבריו ככתובים דמי ניהא דנקט אף על פי כל' דל"ת דהקנין הוי כמו יפוי כח להורות דלמתנה גמורה נתכוין וכגון דכתב בלשון יפוי כח דאל"כ מתנת ש"מ שכתוב בה קנין מגרע גרעה אבל בבריא לא יצדק לשון אף על פי דבלאו קנין פשיטא דלא קני. ח"מ שם א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

בין היו מן האשה אחרת או אחיו³⁴ או שאר יורשין. שאין אדם מניח את יורשיו כולן ונותן את הכל לאשתו, לפיכך אומדים³⁵ אנו את דעתו שלא נתכוין אלא לעשותה אפטרופוס כדי שיחלקו לה יורשיו כבוד³⁶, בכך שהעמיד את הנכסים ברשותה לפרנסם מהם כפי אומד דעתה ויהיו כפופים לה³⁷.

ואם שייר כל שהוא בין קרקע בין מטלטלין, הרי זה השויר הוא מניח ליורשיו וקנתה כל מה שכתב לה והם שלה במתנה גמורה. ובין כך ובין כך לא איבדה כתובתה מאלו הנכסים³⁸, שאם כתב לה כולם הרי לא נתן לה כלום ולמה תמחול, שבהיא הנאה שעשה לה הכבוד לעשותה אפטרופא על כל יורשיו אינה מוחלת כתובתה. וכשנותן לה הכל במתנה חוץ משויר כל שהוא אף על גב שהיתה לה הנאה במתנה אינה מוחלת שיעבוד כתובתה מן השאר³⁹, שאומרת ממה ששייר אני גובה⁴⁰

מי שעשה צוואה⁴¹ עפ"י ערכאות ונתן כל נכסיו לאשתו, כיון שכתב בשטר הצוואה שיכולה למכור, הרי זה לשון מיותרת, ומשמע שכונתו למתנה גמורה, והרי הם מתנה עבודה.

³⁴ זה הוא לשון הרמב"ם וכ"כ נ"י בשם הריטב"א דין אשה אצל שאר יורשין כדין אשה אצל האחין אבל הרא"ש כתב בתשובה הובאה כאן בטור דאם היורשים הם בני אחי הבעל או רחוקים יותר אז הוי מתנה דאינו חושש באלו שיכבדוהו, ח"מ שם ג ב"ש ד

³⁵ ט"ז שם א

³⁶ לא עשאה אלא לאפטרופוס. וזה הלכת' בלא מעמ' שאנו מניחים השטר והולכים אחר אומד דעתינו. ב"ש ג

³⁷ אם יש יורשים קטנים או שאין יורשים כאן ניהא דמינה אותה לאפטרופוס אבל אם היורשים גדולים יכולין לו' אין אנו צריכין לאפטרופוס כמבואר בח"מ סי' ר"צ סעיף כ"ו בהג"ה ואפשר דמ"מ כל זמן שלא חלקו צריכין לקבל אותה לאפטרופוס ודוחק לומר דאם הרשות בידם לחלוק הרשות ג"כ בידם שלא לקבל אותה לאפטרופא. ח"מ שם ב, וע' בה"ה סי' ר"צ אם היורשים גדולים הם יכולים לומר אין אנו צריכים אפטרופוס, וכתב בח"מ על כל פנים קודם החלוקה צריכים לקבל אותה לאפטרופוס. ב"ש ג

³⁸ דממ"נ אם שייר תו לא אמרי' דאבדה הכתובה לדיעה קמיית' בסעיף ג' ואם לא שייר אז לא הוי מתנה ולדעת יש מי שאומר בסמוך היינו דעת הרא"ש אז אם שייר כ"ש ונתן לה בלשון כל נכסיו הוי מתנה גמורה לענין אפטרופוס דהוא הלכת' בלא מעמ' ולענין אומדנ' דמחלה הכתובה אמרי' עכ"פ חלק לה כבוד ונתן לה כל נכסיו מסתמא מחלה הכתובה. ב"ש שם ה

³⁹ חלקת מחוקק על שולחן ערוך אבן העזר הלכות כתובות סימן קז סעיף א

עיי' בסמוך סעי' ד' די"א והוא דעת הרא"ש דכל שכתב לשון כל נכסיי אף ששייר הרבה אבדה כתובת' ולא אמרי' דלא אבדה כתובת' אלא בכתב לה סך מסויים או שני שלישי נכסיו דאז לא אבדה כתובתה מאחר שלא כתב לה לשון כל. ח"מ שם ד

⁴⁰ ומתוך שתירד לשויר תרד לכולהו, שאם יצא שטר חוב על בעלה שהוא קודם למתנה זו ויטרפוס ממנה מכח המתנה, תטרופ גם אלו הנכסים מחמת כתובתה.

⁴¹ ועי' ערך ש"י באהע"ז (שם), ובשו"ת מהרי"א הלוי (ח"א סימן סג) דן במי שעשה צוואה עפ"י ערכאות ונתן כל נכסיו לאשתו, אם זכתה במתנה או אינה אלא אפטרופוס, וכתב דכיון דכתב בשטר הצוואה שיכולה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

השלישי: שראובן שיש לו חפץ אצל שמעון בחוב או פקדון יכול להעביר את החוב או הפקדון אפילו קודם זמן הפרעון ולהקנותו ללוי על ידי מעמד שלשתן שתקנת מעמד שלשתן הלכתא בלא טעמא היא, שתיקנו חז"ל משום תקנת השוק שיכול להעביר חובו לאחר.

והתבאר שם דף יג. ראובן (שיקרא להלן הממחה או הנותן) שיש לו מעות⁴² או חפץ אצל שמעון (המומחה), בין בפקדון ובין בהלוואה, בין במלוה בשטר⁴³ ובין במלוה על פה⁴⁴, יכול להעביר את החוב או הפקדון אפילו קודם זמן הפרעון⁴⁵ ולהקנותו ללוי (המקבל), בין במכר ובמתנה⁴⁶ ובין לפרעון חוב, על ידי מעמד שלשתן⁴⁷, כלומר שאומר ראובן לשמעון בנוכחות

למכור, ה"ז לישנא יתירא, דמשמע שכונתו למתנה גמורה, ובכה"ג הוי מתנה, כדמשמע בהו"מ (סימן רמו סעיף ד) לענין בנו וה"ה לענין אשתו, והאריך לדון אימתי אמרינן לישנא יתירא לטפויי אתא, אלא שדן שמכיון שכתב השטר עפ"י ערכאות, ובדיניהם ה"ז מתנה גמורה, לכאורה תליא בפלוגתא שהביא הרמ"א בהו"מ (סימן סח סעיף א) בדין שטר שפסול לפי דיננו וכשר לפי דיניהם אם השטר כשר, ויש לומר שכיון שכתב השטר עפ"י ערכאות הרי בדיניהם הוי כמתנה גמורה, ועכ"פ איכא ספיקא דדינא, ומועיל תפיסתה, ואף על פי שבש"ע הו"מ (סימן רמו סעיף ה) מבואר דכל שיש ספק אם נתכוין למתנה גמורה על המקבל להביא ראיה, כתב לחלק דשאני התם שהספק הוא מיד לאחר מיתת המוריש ואנו דנים למי ליתן, אמרינן נכסים בחזקת יורשים, משא"כ כשתפסה הנכסים בתורת מתנה, אין מוציאין ממנה, ועוד דאיכא ספק ספיקא בזה, עיין שם, ובשו"ת חשב האפור (ח"ג סימן לב) כתב שמכיון שהעלה השטר בערכאות, ה"ז כאילו אמר בפירוש שיהא כדיניהם כמתנה גמורה ולא כאפוטרופסות, וממילא אף בדיננו זכתה במתנה, עיין שם.

⁴² שו"ע גנו"כ הו"מ קבו א ואמרו בגמרא להלן דף יד. שתקנת מעמד שלשתן הלכתא בלא טעמא היא, שתיקנו חז"ל משום תקנת השוק שיכול להעביר חובו לאחר. ועי' שו"ע אהע"ז סימן כח סעיף יג בדין מקדש אשה במעמ"ש, ובתומים כאן בדין מכירה ע"י מעמ"ש. ועי' אמרי בינה דיני גביית חוב סימן לב. וכתב במנחת פתים שיכול לעשות גם תנאי בקנין מעמ"ש, והיינו שאומר לו אם יעשה פלוני כך וכך תתן לו מנה שיש לי בידך. ובאמרי בינה דיני הלוואה סימן מז חקר במעמ"ש אם עובר השעבוד של ראשון לשני, או שנוצר שעבוד חדש, עיין שם שהעלה כמה ג"מ בזה.

⁴³ אפילו חוב שנתחייב לו מחמת נזיקין או קנס, או שהתחייב בחיוב גמור מבלי שהיה חייב לו, אף על פי שלא בא לידו מעולם. ועי' להלן הערה ה. וכתב בערוה"ש דלא שייך מעמ"ש בקרקעות, ועבדים, שאינם נהוגים בהלוואה ופקדון, ולעולם הם ברשות בעלים, אבל בבעלי חיים נוהג

⁴⁴ ש"ך קבו ב

⁴⁵ מסקנת הפוסקים, עי' כנה"ג הגה"ט אות כ

⁴⁶ ולא תיקנו קנין מעמ"ש (מעמד שלושתן) כי אם בחוב ברור, אבל כשיתכן שלא יבא לידי גוביינא אינו נקנה, ולכן אין יכולים להקנות כתובה במעמ"ש, שאפשר שלא תבא לידי גוביינא. ועיין ש"ך (סימן קבו סק"א) בשם הרשד"ם שבספק שמא לא תהא סחורה שוה כסכום חוב. בשעת קנין לא קנה.

⁴⁷ כתב בשער משפט סימן קיא סק"ד שאין קנין מעמ"ש תופס במקום שעבודא דר"ג, ולכן מי שהיה חייב לשני בעלי חובות והמחה לאחד מהם במעמ"ש, אין המומחה יכול ליתן הכל לזה, שהרי הוא משועבד גם לשני, ואינו מועיל תפיסה במקום שחב לאחרים, עיין שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

לוי⁴⁸, מנה או חפץ שיש לי בידך תנהו ללוי, ותיקנו חז"ל שבאמירה זו נקנה החוב או החפץ ללוי ונתחייב שמעון לפרוע או להחזיר לו.

לא אמר לו מנה⁴⁹ שיש לי בידך אלא אמר לו סתם תן מנה ללוי, אם חייב לו מנה, הסכמת הפוסקים⁵⁰ שנקנה החוב ללוי.

יש אומרים⁵¹ שאפילו לא נתרצה שמעון להמחאה צריך לקיימה בעל כרחו, וכן אינו יכול לשנות זמן פרעון ההמחאה, אלא חייב ליתנו ללוי בזמן שהיה חייב ליתן לראובן, ויש חולקים⁵².

לאחר שנקנה במעמד שלשתן, אין המחאה ולא המומחה יכולים לחזור בהם⁵³, ויש אומרים שאין המחאה יכול למחול החוב למומחה, ויש חולקים בזה⁵⁴.

דף קמד:

ח. אחין השותפין שנפל אחד מהן לאומנות ... אחד מן האחין שמינהו גבאי או פולמוסטוס אם מחמת האחין לאחין אם מחמת עצמו לעצמו ... דחריף טפי

⁴⁸ כתב בקצה"ח ס"ק יד בשם כנה"ג שאם המקבל הוא קטן אין דין מעמ"ש, דקטן כשלא בפניו דמי, והסכים עמו הקצה"ח

⁴⁹ ש"ך קבו ד דה"ה אם אמר מנה שאתה חייב לי, אלא בא לאפוקי כשאין לו בידו,
⁵⁰ בשו"ש ג הביא המחבר ב' דיעות, ולדיעה ראשונה קנה, והביא דיעה זו בסתם, ודיעה שניה כתב בשם יש אומרים דלא קנה, ומדברי הב"י משמע שפוסק כדיעה ראשונה שאין הלוה או הנפקד יכול לומר שסבר מדלא פירש מנה שיש לי בידך היה בדעתו שאלוה לו מנה ולא נתכוין על המנה שחייב לו, וכתב הש"ך שאם היה חייב לו יותר ממנה, לכו"ע קנה.

⁵¹ שו"ע ונו"כ שם ז וכתב הסמ"ע הטעם שתקנת מעמ"ש היא לטובת המלוה (הנותן) משום תקנת השוק, ומיד נסתלק ונכנס המומחה במקומו.

⁵² בש"ך שם ס"ק כח הביא דעת כמה פוסקים שאינו מתחייב ליתן כשמוחה, והכריע הש"ך כן להלכה, דאל"כ למה תיקנו שיהא במעמד שלשתן, וע"כ הכוונה שכולם יתרוצו (וכ"כ בסימן סו ס"ק צו), ובס"ק כו תמה הש"ך שבעיקר דין המחאה בע"כ סתם השו"ע בסעיף ו כדעת האומרים שקנה, ואילו בסעיף ה לענין לכשארצה הביא השו"ע גם דעת החולקים, ובאמת תליא בפלוגתא הנ"ל. ומ"מ כתב בערוה"ש בשם התומים שא"צ שיאמר בפירוש שמסכים להמחאה, ובשתיקה לכו"ע קנה. ועי' חלקת יואב חו"מ סימן יד. ונראה פשוט שהסכמת המקבל לכו"ע צריך, שאין אדם קונה בעל כרחו. פתחי חושן חלק א פרק יא הערה טז.

⁵³ שו"ע ונו"כ שם א, ואפילו עסקין באותו ענין, אבל תוך כדי דיבור משמע שיכולים לחזור. ופשוט דהיינו מי שצריך הסכמתו והוא המחאה או המקבל, אבל דעת המומחה בלא"ה א"צ ואין מחאתו כלום.

⁵⁴ בש"ך שם ס"ק ט האריך להוכיח שדעת כמה ראשונים שאף במעמ"ש יכול למחול, וסיים שעכ"פ הוא ספיקא דדינא והמוחזק יכול לומר קים לי בהנך פוסקים. ועי' עוד בדבריו בסימן סו ס"ק צו, ובגדו"ת סוף שער כח.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

אחד מן האחיזין⁵⁵ השותפין שמינהו המלך גבאי או סופר שמכנים או מוציא במזון המלך וכן כל כיוצא בזה מעבודת המלך, אם מחמת אביהם מינהו כגון שהיה אביהם ידוע בדבר זה ואמר המלך נעמיד בנו תחתיו כדי לעשות חסד עם בניו⁵⁶, הפרס שנוטל וכל השכר שישתכר בעבודה הוא לכל האחים, ואפילו היה חכם ביותר וראוי למנותו מצד עצמו ג"כ, כיון שמשום חסדי אביו גומל עמו הוי כירושא ויש בו חלק לכל אחיו. והוא הדין להפסד שאם נטל ממנו המלך ממון מחמת שירשו מאביהם ולפי עשרם, ההפסד לכולם.

ואם מחמת עצמו מינהו הרי זה לעצמו, וכן בהפסד אם מחמת עצמו שהוא היה עשיר ונתן המלך עיניו בו מפני חכמתו וחרפותו שמתגרה בו, או שנתן עיניו בממונו, השכר וההפסד לעצמו.

וכל זה דוקא באחיזין שעדיין הם שותפין ולא חלקו, אבל חלקו לא דמזלו של עצמו גרמה.

ודוקא אחיזין⁵⁷ שהן שותפין שכל זמן שלא חלקו תפיסת הבית הם כאילו כולן אחד וכאילו היה האב קיים, אבל בשאר השותפין הכל לעצמו, ויש אומרים⁵⁸ דהוא הדין בשותפין אחרים אם נטל מאחד מהם בשביל כולן ההפסד והריוח לאמצע. ויש אומרים⁵⁹ דוקא לאומנות המלך שכן דרך המלכים לעשות כן מתגמלין עם בני מי

⁵⁵ שו"ע ונו"כ קעו א

⁵⁶ כן הוא לשון הרמב"ם ומעמו, אבל הרמב"ן [תשובות הרשב"א המיוחסות לרמב"ן סי' כ"א] כתב טעם אחר ז"ל, לפי שאנו רואין האחיזין כל זמן שלא חלקו תפיסת הבית כאילו כולן אחד וכאילו היה האב קיים בנכסים שירשו מהאב, והם ובניהם מתפרנסים מתפיסת הבית בו, עכ"ל. וכתבתי בדרישה [סעיף א'] דס"ל דאחיזין כל שלא חלקו ה"ל מסתמא כשותפים דעלמא והכל לאמצע, ומכ"ש דס"ל הכי בשאר שותפים שנשתתפו בפירוש להיות כל הרווחים ומעשה ידיהם לאמצע, וכ"כ הטור [סעיף א'] בהדיא, והוא הי"א שכתב מור"ם בסמוך, ולא כמו שכתבו הב"י [סעיף ב' וה'] ודרכי משה [סעיף א'] בשם הרמב"ן דבאחיזין דוקא ס"ל הכי, ע"ש. אבל לטעם הרמב"ם הנ"ל לא שייך האי דינא בשאר שותפים, אבל האחים צ"ל דעדיין שותפים הם גם להרמב"ם וכמו שכתבתי בפרישה [דרישה שם], ע"ש ודוק. סמ"ע א

⁵⁷ כן הוא לדעת הרמב"ם שהרי רק באחים שייך לומר שהוא לאמצע כיון שהטעם משום שעושה המלך חסד עם האחים, והרמב"ן [תשובות הרשב"א המיוחסות לרמב"ן סי' כ"א] כתב טעם אחר ממש"כ הרמב"ם לעשות חסד וכתב ז"ל, לפי שאנו רואין האחיזין כל זמן שלא חלקו תפיסת הבית כאילו כולן אחד וכאילו היה האב קיים בנכסים שירשו מהאב, והם ובניהם מתפרנסים מתפיסת הבית בו, ודעת הב"י [סעיף ב' וה'] ודרכי משה [סעיף א'] בשם הרמב"ן דבאחיזין דוקא ס"ל הכי, ע"ש

⁵⁸ בדרישה [סעיף א'] דס"ל דאחיזין כל שלא חלקו ה"ל מסתמא כשותפים דעלמא והכל לאמצע, ומכ"ש דס"ל הכי בשאר שותפים שנשתתפו בפירוש להיות כל הרווחים ומעשה ידיהם לאמצע, וכ"כ הטור [סעיף א'] בהדיא, והוא הי"א שכתב מור"ם בסמוך. סמ"ע שם א

⁵⁹ רמ"א שם מהטור בשם הר"י הלוי וב"י בשם הרמב"ן

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

שהיה משרת נאמן להם, אבל לאומנות אחרת הכל לעצמו⁶⁰, ויש אומרים⁶¹ דאפילו בעבודת המלך הוא נוטל תחלה טורח מלאכתו בכל יום כפועל⁶².

שותף שהתעסק וטרח בעסק השותפות יותר ממה שהיה מוטל עליו מכח תנאי השותפות, הריוח לאמצע, ויש אומרים⁶³ שאף אינו נוטל שכר טרחתו, שיכול השני לומר אילו היית מודיע לי הייתי ג"כ מתעסק וכן אם בני ביתו⁶⁴ של השותף עסקו בעסק השותפות, הריוח לאמצע.

**ט. אחד מן האחיז שנטל מאתים זוז ללמוד תורה או ללמוד
אומנות יכולין האחין לומר לו אם אתה אצלנו יש לך
מזונות אם אין אתה אצלנו אין לך מזונות ... וליתבו ליה
לפי ברנת הבית**

אחים או⁶⁵ שותפים⁶⁶ הניזונים מקופת השותפות ניזונים כל אחד כדרכו ולפי צרכיו, ואף אם אחד אכל יותר או שיש לו בנים מרובים אין מנכים לו ואם

⁶⁰ עיין נתיה"מ ביאורים [סק"ג] דאפילו הוא מחמת אביו הוא לעצמו, דדוקא מלך כל מה שנותן יותר הוא בשביל חסד, אבל איניש דעלמא כל מה שנותן הוא בשכר מלאכה.

⁶¹ שם מהטור בשם ר' יונה

⁶² עיין נתיה"מ ביאורים [סק"ד] דבשאר עסקים כל שהשני היה יכול לעשות ג"כ עסק זה, ואחד עסק יותר ולא הודיע לחבירו, אינו יכול לתבוע שכר טרחתו.

⁶³ נתיה"מ קעז דודוקא בשחלה או נאנס אמרינן (בסימן קעז ס"ק לז) שנוטל שכ"ט באריס, וכן כשנפל לאומנות המלך (דסימן קעז סעיף א), שהאחרים אינם יכולים לעשות מלאכה זו, כתב הרמ"א (שם) שנוטל שכר טרחתו, אבל לא בדבר שגם השני יכול לעשות ונחלקו בזה החו"י (סימן רכד), שדעתו כהנה"מ, והשאלת יעבין (ח"א סימן ו) חולק וסובר ששותף יכול לתבוע שכר טרחו, וכ"ש כשעשה מלאכה כבדה ובוזיה כדרך פועלים דלא אמרינן שמחל, עיין שם (ואפשר שהנה"מ יודה בכגון זה להשאלת יעבין, שאין דרך השותפים להתעסק במלאכה בזויה

⁶⁴ רמ"א סימן רפז סעיף א, דמסתמא במקומו העמידן וכאילו הוא התעסק,

⁶⁵ שו"ע ונו"כ קעז ד

⁶⁶ כתב הב"י (סימן קעז) שדין זה אינו אלא באחים שותפים שלא חלקו, דאילו בשותפים דעלמא מהיכי תיתי שיניח השותפות וילך ללמוד תורה או אומנות, והטור כתב דין זה באחד מן השותפין, וכתב הב"ח וכו"כ הסמ"ע (סק"ו) דאיירי בשותפין שאינם צריכים להתעסק, אלא זה עוסק שנה ואח"כ זה שנה, וכשאין זמנם להתעסק חולך ללמוד תורה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

הלך אחד מהם⁶⁷ למקום אחר⁶⁸, אין נותנים לו אלא לפי חשבון הוצאות מוזנות כשהן ביחד, שהוצאות מוזנות כשהן ביחד פחות ממוזנות של אדם אחד.

י. ברכת הבית ברובה

כבר התבאר במסכת כתובות דף קג. שכדרך שחייבין היורשים במוזנות אלמנה מתקנת חכמים כמו שנתבאר, כך חייבין ליתן לה כסות וכלי תשמיש ומדור⁶⁹ לדור בו לפי כבודה.

אם היא אומרת⁷⁰ איני זזה מבית אבי תנו לי מוזנות בבית אבי, והיורשים אומרים תשב עמנו, אם את אצלנו יש לך מוזנות, ואם לאו אין אנו נותנין לך אלא כפי ברכת הבית. אין צריכין לתת לה מוזנות בבית אביה, אלא רואין כמה תספיק לה אם תשב עמהן, כי ברכת הבית ברובה נר לאחד נר למאה וכיוצא בזה⁷¹, ולפי אותו הערך יתנו לה.

⁶⁷ במאירי בסוגיא פירש (וכן הוא ברבינו גרשום בגליון שם) שנמל מאתיים זוז מן האמצע, וצ"ע איך יכול לימול מאתיים זוז מן האמצע ולילך ללמוד, ולפירוש הב"ח הנזכר ניהא, וכן לפירוש המאירי שכתב לעיל שהוצאות לימוד לקמנים הוא בכלל פרנסה ג"כ ניהא, ואפשר שנמל מאתיים זוז מתפוסת הבית לצורך מוזנות, והויכוח ביניהם איך לשום דמי המוזנות.

⁶⁸ ופשוט שאם הלך שלא ברשות (אף על פי שהלך לצורך מצוה) אין לו מוזנות כלל, ולאידך גיסא אם הלך לצורך ובשליחות השותפים, נותנים לו כל הוצאות מוזנותיו

⁶⁹ ועי' שו"ת רעק"א (סימן קלג) שנחלק עם הבית מאיר בדין אלמנה בדירה שלה מכת תנאי כתובה, שדעת הבית מאיר שדינה כשוכר, ולדעת הפוסקים שחצר המושכר קונה לשוכר, זוכה היא במה שנמצא שם מדין חצרה, אבל הגרעק"א סובר שזכותה בדירה אינה מדין שוכר, שהרי אין לה זכות להשכיר לאחרים, כמ"ש להלן, ואין לה זכות בבית אלא זכות דירה, שבוה לכו"ע אינה קונה בקנין חצר.

⁷⁰ שו"ע ונו"כ שם ו

⁷¹ לתוס' אין חילוק אלא לענין נר. נר לא' נר למאה ולענין מוזנות אין חילוק. ולהרמב"ם אף לענין מוזנות יש חילוק כמ"ש בפרק י"ח מה"א ה' שאכלו ביחד די להן בארבעה קבין וכשיאכל כל א' לבדו צריכים לכל א' קב א' ב"ש י. וכל זה מאכילה ושתייה אבל במלבושים נותנין לה כדרך שהיו נותנין לה אם היתה יושבת עמהם הר"ם גלאנטי סימן קמ"ז. באה"ט ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

יש אומרים⁷² שאם היה לבעלה דירה ויכולה לדור שם, אין היורשים יכולים להוציאה⁷³, ומכל מקום יכולים לצמצם דירתה שלא תשתמש בכל הבית⁷⁴ אלא לפי צורכה לפי כבודה⁷⁵, ויש אומרים⁷⁶ שאף לכתחלה יכולים להוציאה ולתת לה דירה הראויה לה בבית אחר.

חייבים היורשים לפרוע מסים שעל האלמנה כדרך שפרע בעלה בשבילה⁷⁷. בין במס גולגולת ומסי הקהל, ובין במסים החלים על הדירה, וכן מים ותאורה וחימום ואמצעי ביטוח, שהם חייבים, שזה נכנס בכלל חיוב מזונות⁷⁸.

⁷² שו"ע ונו"כ אבהע"ז צד א

⁷³ ומ"מ כתב הב"ש (סק"ב) שמחדר לחדר באותו בית, יכולים היורשים להוציאה, אבל לא לבית אחר, אף על פי שגם השני הוא מירושת אביהם.

⁷⁴ כתב הטור אם בית בעלה קטן מהכיל אותה ואת היורשים, ובחיי אביהם היו הבנים שוכרים בתים (במקום אחר), ועתה רוצים לחזור ולדור בתוכה, או שהיה בעלה שוכר בית ובניו דרין בביתו, כשמת אין היורשים חייבים לשכור לה בית, שלא התנה אלא את תבא בביתי, וכיון שהבית קטן מהכיל, תצא היא ממנו, ואין צריכים לשכור לה בית אחר, אבל מזונותיה יש לה, וכן אם אין הנכסים מספיקין לזונה, והיא רוצה לשבת בבית בעלה בלא מזונות ובלא תביעת כתובה, תשב, שאין המזונות והדירה תלוים זה בזה, ויש אומרים שאם הבית קטן מהכיל, צריכין לשכור לה בית וליתן לה בו מזונותיה משלם (ולא לפי ברכת הבית, שאין העיכוב ממנה), אלא שבזה יפה כח היורשים שאם היא אומרת תשכרו אתם ואני אדור בבית בעלי, אין שומעין לה, ע"כ, ולא הובא פלוגתא זו בשו"ע ולא ברמ"א, ועיי' בב"י וב"ח.

כתבו הפוסקים כשצריכים לשכור לה בית, אין צריכים היורשים לטרוח ולשכור, אלא נותנים לה המעות והיא תטרח לשכור.

⁷⁵ רמ"א שם, ואף על פי שכתב לה תבא בביתי, היינו כפי צורכה, אבל לא תשתמש בכל הבית עם היורשים.

⁷⁶ ברמ"א שם ופשוט דכל זה כשאין לה שום זכות וחלק בבית, אלא מכח תנאי כתובה, אבל כשחלק מהבית הוא שלה, נראה שזכאית לדירה גם בחלקו של בעל מכח תנאי כתובה, שנראה פשוט שאע"פ שיש לה בתים משלה, חייבים היורשים לתת לה דירה, ואם בחלק הבעל יש כמה חדרים שאינה צריכה להם אה"נ שיכולים לצמצם דירתה. פתחי חושן חלק ט פרק יא הערה צט

⁷⁷ שו"ע סימן צד סעיף ז

⁷⁸ ושמעתי שלפי מה שנוהגים לפסוק בזמננו בא"י עפ"י חוק הגנת הדייר, נמצא שיש לה זכות של דייר מוגן גם בדירת הבעל, ובכל אופן אין היורשים יכולים להוציאה, ואף לא לצמצם דירתה, שהרי יש לה זכות בדירה שלא מכח תנאי כתובה, וכן כשאין הדירה של בעל, אלא שכרה עם זכות דייר מוגן, ובאופן זה אם תרצה לצאת מן הדירה, יכולה להשכיר לאחר, ואין ליורשים שום זכות בדמי מפתח שהיא מקבלת, שאין זה בכלל הירושה מאביהם, אלא שאפשר שבאופן זה אינם חייבים לתת לה דירה אחרת, ויותר נראה שכשם שאף שיש לה מזונות משלה חייבים לתת מזונות, ה"ה גבי דירה זו, הוי כיש לה משלה, וחייבים היורשים לתת לה דירה אחרת, וכן אם יש לה דירה שלה ממש, שחייבים היורשים לתת לה דירה, או לשלם לה שכר דירה. אמנם כשחצי הבית הוא שלה והחצי של בעל, אם תרצה לצאת מן הדירה ולהשכירו בדמי מפתח, נראה שדמי המפתח שהיא מקבלת צריכה לחלק ביניהם, שעל החלק שהוא שלה כל דמי המפתח הם שלה, ובאותו חלק של בעל, החלק שמקבל הדייר היוצא שייך לה, אבל החלק שעפ"י חוק שייך לבעל הבית צריכה ליתן ליורשים, ואם גם היורשים גרו בדירה באופן שיש גם להם זכות דייר מוגן, יש להם ג"כ חלק בדמי המפתח, ויש לחלק בהתאם לכך. פתחי חושן שם הערה צט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

יא. חלה ונתרפא נתרפא משל עצמו ... לא שנו אלא שחלה בפשיעה אבל באונס נתרפא מן האמצע היני דמי בפשיעה כדרבי חנינא

חלה אחד⁷⁹ מהאחים או השותפים, אם הוא מהמתעסקים בעסק השותפות וניזונים משל שותפות⁸⁰, יש אומרים⁸¹ שאם חלה בפשיעה, כגון שהלך בשלג

⁷⁹ שו"ע ונו"כ קעו ג

⁸⁰ מדברי הטור בשם הר"י יוסף הלוי שכתב, דוקא זה שמתעסק באומנות המלך בשביל כל האחים (מתרפא לאמצע), אבל שני שותפין באומנות או בסחורה וחלה אחד מהם אפילו באונס מתרפא בשל עצמו, והב"י הביא בשם רבינו ירוחם בשם הרשב"א דוקא כשהוא לבדו מתעסק באותה אומנות ושאר השותפים במלים ונוטלים חלק בריוח, אבל שני שותפים וכו' (כמו שכתב הר"י הלוי), והקשה הב"י מדברי הרא"ש שכתב גבי שותפין דרפואה שאין לה קצבה הוי כמוזנות, ומשמע שמתרפאים מן האמצע, וכתב לחלק דהר"י הלוי והרי"ז איירי כשאינם ניזונים מתפוסת השותפות, וכיון שאין ניזונים אין להם גם רפואה, ואילו הרא"ש איירי כשניזונים מהשותפות, ולכן גם מתרפאים באין לה קצבה כדין מוזנות, ובפרישה כתב דהרא"ש איירי כשכל אחד מתעסק בזמן ידוע שעושה גם בשביל חברו, משא"כ כששניהם מתעסקים יחד הרי כל אחד עושה בשבילו, עיין שם ובשו"ע העתיק דברי הר"י הלוי ורי"ז, וכתב ע"ז הרמ"א ודוקא שאינן ניזונין מן השותפות אבל ניזונים מן השותפות וחלה באונס, כל רפואה שאין לה קצבה כמוזנות דמיא. והקשה בנה"מ דא"כ ברישא דאיירי שהוא לבדו מתעסק, וקאי אהך דסעיף ב שכתב לחלק באיזו רפואה מתרפא לאמצע ובאיזה משלו, ואם באינו ניזון מה סברא יש לחלק בזה, הא עיקר הטעם דמתרפא משום דדמי למוזנות, ואם מוזנות אין לו אמאי יש לו רפואה. ותירץ דאיירי באחד שמתעסק לבדו עבור כל השותפים ונותנים לו מוזנות, ולכן יש לו גם רפואה, וע"ז מחלק דדוקא כשאחד מתעסק לכולם, אבל שאר שותפים שכולם מתעסקים שבעצם אינם ניזונים מקופת השותפות, אלא שלאחד מהם הבטיחו מוזנות עבור עסק מסוים שקיבל עליו לעסוק לבדו, שאין לו רפואה, והסביר הנה"מ עפ"י מ"ש הרמ"א (סימן ס סעיף ג) שהמתחייב לחבירו מוזנות אינו חייב ברפואתו, והסבירו הפוסקים (שם) הטעם דדוקא כאלמנה שחייב במוזנות מכה תנאי ב"ד חייב גם ברפואה, אבל במתחייב עצמו, אין רפואה בכלל מוזנות (ע"י בפת"ש ובאחרונים שם), וא"כ אמאי בשותפין אמרינן דרפואה בכלל מוזנות, והפרישה (סוף סימן קעו) תירץ דשאני שותפים שניזונים ונהנין זה מזה, אלא שלפ"ז קשה שוב מרישא כשאחד מתעסק לבדו, דליכא סברא זו, וע"כ צ"ל דכיון שנותן הריוח לשותפות הייבים השותפים במוזנותיו ורפואתו מדינא, והוי כתנאי ב"ד, ולהמחבר עדיף מתנאי ב"ד שבאונס נומל אפילו רפואה שיש לה קצבה, משא"כ שותפים דעלמא שאינו מקבל מוזנות מדינא, אלא משום שמורח בעסק מסוים נותנים לו מוזנות, ה"ז כמתחייב מוזנות בשכרו, שאין לו רפואה כמ"ש בס"מ ס, אבל שותפים הניזונים זה מזה באמת יש להם רפואה מטעם שכתב הפרישה, וע"י עוד בדברי הנה"מ מ"ש לפרש דברי התוס'. ובשו"ת הכ"צ (בנוספות סימן ד) כתב לחלק דאחים שותפים הניזונים מתפוסת הבית יש להם רפואה, וכן בשותפים דעלמא שניזונים מן השותפות, אבל כשאינם ניזונים מן השותפות, אפילו כשהלך אחד לצורך השותפות, אין לו מוזנות ואין לו רפואה. עיין שם.

⁸¹ שו"ע שם ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

בחורף⁸² או בחום בימות החמה וכיוצא בזה ויש קצבה לרפואתו⁸³ מתרפא משלו⁸⁴, ואם חלה באונס מתרפא משל שותפות, אפילו יש לה קצבה, ואם אין קצבה לרפואתו לעולם מתרפא משל שותפות, אפילו חלה בפשיעה, דהוי כמוזנות, ויש אומרים⁸⁵ שאם חלה בפשיעה לעולם מתרפא משלו, ואם חלה באונס דוקא ברפואה שאין לה קצבה מתרפא מן האמצע.

במקום שמתרפא⁸⁶ מן השותפות, אם רצו השותפים לחלוק קודם שנתרפא יכולים לכופו לחלוק ופטורים מרפואתו, אבל כל שלא חלקו והוציא משלו, חייבים לפרוע לו⁸⁷.

יב. הנל בידי שמים חוץ מצנים פחים שנאמר צנים פחים

בדרך עקש שומר נפשו ירחק מהם

כבר התבאר במסכת כתובות דף ל. וב"מ דף קז: שלמרות שאמרו חכמינו "הכל בידי שמים", מכל מקום הרעות הבאות על האדם לרוע בחירתו, ובסיבת עקשותו, כמי שלא נזהר במאכלו ומשקיו ומלבושו ובא לידי חולי, וכן מי שלא נזהר בלשונו ובמעשיו ומשום כך הכו אותו בני אדם ויסרו אותו.

⁸² והוסיף הסמ"ע שאפילו הלך בעגלה מיקרי פשיעה, ובשו"ת חכ"צ הנ"ל כתב דלאו דוקא שפשע ממש, אלא שלא נזהר די, ולפי"ז נראה שאם נזהר בהליכתו, והלך בדרך כל העולם לא מיקרי פשיעה. ובערוה"ש כתב שאם לא נזהר במקום שיש מחלה מדבקת רח"ל, מיקרי פשיעה.

⁸³ ונראה שבזמננו שיש ביטוח רפואי ע"י תשלום חדשי לקופת חולים, הוא בכלל מוזנות, ולא דמי למ"ש בגמרא שאם נוטל שכר קצוב הוי בכלל יש לה קצבה, שלא אמרו כן אלא כשנוטל סכום חד פעמי, וכמ"ש רש"י (שם) שמקבל עליו רפואה עולמית, אבל בתשלום חדשי ה"ז כאין לה קצבה לענין זה. אלא שנראה דהיינו דוקא במקום שדרך לשלם לקופ"ח, אבל לא במקום שאין המנהג כן. וצ"ע. פתחי חושן חלק ז פרק ב הערה סו

⁸⁴ דרפואה שיש לה קצבה אינה בכלל מוזנות, וכתבו הפוסקים דדמיא לנתפס (עי' פרק א סעיף כב). ובכסף הקדשים כתב דא"פ שבנתפס אין השותפים חייבים להשתתף בהוצאות פדיונו, אבל מוזנות בזמן שנתפס חייבים, עיין שם.

⁸⁵ רמ"א שם.

⁸⁶ שו"ע ונו"כ שם ב עפ"י דברי הרמב"ן שכתב ליישב מה שהקשו התוס' מהך דיתומים גדולים וקטנים, דאם רוצים לחלוק יכולים לכופו הקטנים ולא ליתן להם מוזנות יתירים, וכן גבי אלמנה אמרו שאם נתנים לה כתובתה שתתרפא משלה שומעין להם, וכתב החכ"צ שלכאורה אין חולק על הרמב"ן, אבל מדברי התוס' שתירצו בענין אחר, משמע דלא ס"ל כן.

⁸⁷ ג"פ מי שמת, ולא אמרינן שמחל להם, וה"ה במקום שמתרפא משלו ונטל מקופת השותפות חייב להחזיר, וכן משמע משו"ת הרא"ש שהביא הטור (סוף סימן קעו) גבי אלמנת ראובן ואלמנת שמעון.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

הרי הביא זאת על עצמו, ואינן נחשבות לו לכפרת עון⁸⁸, כיון שהוא ראוי שירחק מאותן הסבות, וכמו שאמר הכתוב (משלי כב פסוק ה) צַנִּים פְּחִים בְּדַרְךְ עֲקָשׁ שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מֵהֶם ועל זה אמרו חכמינו "הכל בידי שמים חוץ מצינים פחים" שהאדם צריך לשמור עצמו מחלאים שבאים על ידי קור וחום, כי בידו הדבר תלוי להשמר מן הצננה.

והואיל והיות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא⁸⁹, שהרי אי אפשר שיבין או ידע דבר מידיעת הבורא והוא חולה, לפיכך צריך להרחיק אדם עצמו מדברים המאבדין את הגוף, ולהנהיג עצמו בדברים המברין והמחלימים.

והמחלות יש מהם⁹⁰ שיתהוו משטות בני אדם כגון צינים ופחים וזה דומה להורג את עצמו⁹¹ שעתיד ליתן את הדין, וכן המחליא עצמו מפני היותו רודף אחר תאוותיו, ובכלל זה מי שאינו משתדל ברפואה עצמה, בכלל חוטאים יחשב, ואם ביטל עבודת ה' בסיבת החולי גם את דמו מידו ידרושו

וכן הורו חז"ל⁹² שאחים ששותפים בירושת אביהם, וניזונים מקופה משותפת, אם חלה אחד האחים בגלל 'צינים ופחים' כלומר שבפשיעה הלך⁹³ בשלג בחורף או בחום בימות החמה וכיוצא בזה ונוקק להוצאות רפואיות, מתרפא משל עצמו כמו שהתבאר ולא נוטל מהקופה המשותפת, כיון שהחולי הגיע לו בפשיעתו ואין יכול⁹⁴ אותו 'עקש' לומר אבוסס רגלי בשלג כחפצי, ואלך לטייל בעיצומו של חום, ולא אחוש כי "הכל בידי שמים" ושומר פתאים ה". אדם כזה אינו 'פתי' אלא⁹⁵ 'פושע'.

⁸⁸ וכיוצא באלו היסורין הבאים על האדם ברוע הנהגתו הוא חושב שבאים אליו מהאל יתברך על עונותיו ומחפש לפי דעתו ואינו רואה עון שיבאו לו בסבתו יסורין אלו, ונתרעם על האל ית', וכמ"ש הכתוב (משלי י"ט) אולת אדם תסלף דרכו ועל ה' יועף לבו, בית אלוקים למבי"ט שער התשובה פרק ט

⁸⁹ רמב"ם הלכות דעות פרק ד הלכה א

⁹⁰ ס' מעבר יבוק קרבן תענית פ"ה

⁹¹ ועיין שיטה מקובצת מהריטב"א ז"ל הכל בידי שמים חוץ מצינים וכו' ואף ע"ג דכתיב ואין נסתר מחמתו וכתיב נמי לפני קרתו מי יעמוד התם למי שהולך לשרב ולקרח אבל שומר נפשו ירחק מהם שלא גזרו עליו מן השמים שלא יוכל להתרחק ע"כ.

⁹² בבא בתרא דף קמד: ונפסק בשו"ע ונו"כ חו"מ קעז ב

⁹³ ואין חילוק בין הלך בזמנים הללו ברנליו או ישב בעגלה, דהא זה למדו בנמרא [ב"ב שם] מדאמרין הכל בידי שמים חוץ מצינים ופחים, ושם לא חילקו. סמ"ע שם ד

⁹⁴ השוקי חמד מסכת תענית דף ה.

⁹⁵ וכך דרש בשער בת רבים ה"סבא מקלם" זצ"ל כמובא בספרו "חכמה ומוסר" (חלק א סימן רנד) בזה"ל: "כתיב (תהלים קמז – ו) "שומר פתאים ה", התחילו הפתאים לשמוח, כי ה' שומרם ויוכלו לעשות כל מה

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

וכבר התבאר במסכת שבת דף לב. שאל יעמוד אדם במקום סכנה ויאמר שעושין לו נס, שמא אין עושין לו נס. ואם עושין לו נס מנכין לו מזכותיו.

ולפיכך⁹⁶ יזהר מכל דברים המביאים לידי סכנה⁹⁷, כי סכנתא חמירא מאיסורא כלומר דברים מסוכנים יש להחמיר במניעתם יותר מאיסור, ויש לחוש יותר לספק סכנה מלספק איסור, ולכן אסור לילך בכל מקום סכנה כמו תחת קיר נטוי או על גשר רעוע, או יחידי בלילה.

וכן כאשר יש מגפה⁹⁸, אחר שהוברר לדאבונו שהנגיף המסוכן קיים, ולדעת חכמי הרפואה עטית המסכה היא השתדלות מינימלית לשמירה מנזק, והוא דבר שביד כל אדם, אזי אין אדם רשאי לומר שלא יעטה מסכה משום "שומר פתאים ה'", ולסמוך על אמונה וביטחון בה'. שאין אומרים "שומר פתאים ה'", כשיש סכנה טבעית שאפשר להשמר ממנה בנקל.

אולם יש פעמים שרשאי אדם לבטוח בקב"ה ולחרוג מהוראות הרופאים דלמרות שהרופא הוא הקובע מה נחשב פיקוח נפש ועל פי ההלכה צריכים לשמוע לרופא. אמנם לגדולי הדור ישנה סמכות להחליט מתי אפשר לנהוג בהנהגה אחרת שלא כדעת הרופאים.

יג. האחיז שעשו מקצתן שושבינות בחיי האב חזרה שושבינות חזרה לאמצע שהשושבינות נגבית בבית דין

השיא האב⁹⁹ את בנו והוצאות המשתה משלו, ונשתלחה לו שושבינות, שהיה נהוג בזמן הש"ס¹⁰⁰, שהיו נוהגים החברים לשלוח לחתן במשתה הנישואים מעות שושבינות, והדבר היה כחוב ממש שכשיחזור זה וישא אשה חייב להחזיר לו. ואף נגבה בב"ד, וגובין מן היורשים. כשצריכים

שירצו. אבל כבר אמר שלמה המלך ע"ה (משלי כב, ה) "צנים פחים בדרך עקש", הרי כי עקש הוא, ורק על מה שאי אפשר לו לדעת והוא בדרך הזה כפתי או שומר פתאים ה'..."

⁹⁶ ומהם מה, שהם מופקדות אל הטבע ברצון האל, ויועיל למי שיעשה אותם כפי הראוי, ויזיק למי שיעשה אותם בפחות, או ביתר ממה שראוי. וכבר גזר האל היותם סבות על זה האופן, ובוה יאמרו רז"ל הכל בידי שמים חוץ מצנינים פחים, שנאמר: צנים פחים בדרך עקש שומר נפשו ירחק מהם. ובוה האופן חייב להשמר מן המזונות, והסמים הממיתים. ומהם מה שסבותיהם מקריות, ואלה ג"כ ראוי להשמר מהם. ספר האמונה הרמה לראב"ד מאמר ב עיקר ו

⁹⁷ שו"ע ונ"כ יו"ד קטז ה

⁹⁸ השוקי חמד שם

⁹⁹ שו"ע ונו"כ רפ"ד ה

¹⁰⁰ והובא בקיצור בשו"ע אבהע"ז (סימן ס), וכתב שמכיון שאינו נוהג בזמה"ז לא האריך בזה,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטלי 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

להחזיר שושבינות לאחר מיתת האב, חוזרת מן האמצע, אבל אם הוצאות המשתה היו משל בן חוזרת משלו לבד.

שלח האב¹⁰¹ שושבינות בשם אחד מבניו, כשתחזור השושבינות כשישא בן זה, הרי זה שלח, אבל אם שלחה האב בשם בניו סתם, כשתחזור חוזרת לאמצע, והיינו שאינו צריך להחזיר לכולם ונותן לכל אחד חלקו כשישא אשה.

יד. השולח לחבירו כדי יין וכדי שמן אין נגבין בכ"ד מפני שהן גמילות חסדים

י"א דהשולח לחבירו¹⁰² כדי יין וכדי שמן ופירות בעת הנשואין, אין נגבין בבית דין, גם בזמן הש"ס מפני שהיא גמילות חסדים, ולא נאמרו דיני שושבינות אלא במעות בלבד. וי"א¹⁰³ שאם שלח בעת הנשואין הרי זה כשושבינות אך אם שלח לו שלא בשעת החופה או בעת החופה ולא אכל עמו כדרך השושבינות אין נדבין בבית דין.

טז. שלח לו אביו שושבינות כשהיא חוזרת חוזרת לו נשתלחה לאביו שושבינות כשהיא חוזרת חוזרת מן האמצע

האב ששלח¹⁰⁴ שושבינות בשם אחד מבניו, כשתחזור השושבינות לאותו הבן הרי היא שלו שהרי האב זיכה לו, אבל אם שלחה האב בשם בניו סתם כשתחזור תחזור לאמצע, ואין זה שנשתלחה לו הייב להחזירה עד שישמחו בו כולם¹⁰⁵, שבכולם שושבינים שהרי בשם כולם נשתלחה, לפיכך אם שמח

¹⁰¹ שו"ע שם. ונחלקו הרמב"ם והראב"ד. כדלהלן כשנשא אחד והחזיר השושבינות אם הוא לכולם או לזה שנשא. עי' בסמ"ע (שם סק"ו), ועי' ערוה"ש

¹⁰² רמב"ם הלכות זכיה ומתנה פרק ז הלכה טו וטור שם

¹⁰³ דעת הרשב"ם והראב"ד מובא בטור שם

¹⁰⁴ שו"ע ונו"כ שם ה

¹⁰⁵ פירוש, בשעה שישאו נשים וישמחו בו כדרך ששלחו לו בשעת נישואיו. ודוקא כשישאו כולם או משלח לכל אחד חלקו בשעת נישואיו, וזהו שמסיק וכתב שהרי כולם שושביניו, ור"ל בשעה ששלח אביהן היתה דעתו על כל בניו לחזור ולשלוח לכל אחד חלקו. ולפיכך אם שמח במקצתן, פירוש, אם מקצת מהן נשאו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

במקצתם מחזיר חלק זה ששמה עמו בלבד וחלק האחרים אינו חייב להחזיר כיון שלא שמחו עמו, מ"מ זה החלק שהוא מחזיר כיון ששלח האב מתחלה את הכל בשם כולם ולא ייחד לשום אחד חלקו, לפיכך כל מה שיוחזר ממנו נשאר בשותפות והרי הוא לאמצע. שיחלקו כל האחים באותו חלק¹⁰⁶.

טז. הנא ביבם עסקינן שאינו נוטל בראוי כנמוחזק

לפעמים מעות¹⁰⁷ השושבינות חוזרות ליורשיו כמו שיתבאר וכשהוזרת אין הבכור נוטל בה פי שנים שאין הבכור נוטל חלק בכורה רק במוחזק ולא בראוי וזה אינו מוחזק שהרי אם לא היה נושא אשה לא היה מחוייב לשלם לו ומטעם זה גם היבם אינו נוטל בה כגון שאחר שנעשה שושבין לחבירו וחוזר חבירו לעשות לו שושבין ואכל ושמה עמו ולא הספיק זה לפורעו עד שמת החתן וייבם אחיו את אשתו אין היבם זוכה בו דאין היבם נוטל בראוי

נשים, מחזיר אותו חלק דכל אחד לבדו, ואפילו אם יתרצו כל האחים שישלח כל דמי השושבינות בנישואים דאחד מהאחים וישמחו שם עמו כולן יחד, אין זה שנשתלח לו מחויב לשלחן ביהד אלא לכל אחד חלקו כשישא אשה,

¹⁰⁶ כן היא דעת הרמב"ם [המובא בציונים אות ח'], אבל הראב"ד [בהשגות שם] וגם ר"י הלוי [ב"ב קמ"ד ע"ב ד"ה האחין] והטור [סעיף ו'] כתבו שהוא של אותו שנשא, והמניד משנה [שם] כתב טעם לדברי הרמב"ם ז"ל, כיון דאם לא ישאו אחרים נשים או ישאו אלא שלא ישאו כדרך שנשא זה שנשתלחה לו השושבינות [בדרך שנתבאר באה"ע סימן ס' [בטור] ע"ש] אזי יהיה זה שנשתלחה לו פטור מלשלוח לו, והרי אביהן דעתו היתה לזכות בהמתנה ששלח לכל בניו, ואיך יהנה זה שנשא במה שנשלח לו לבד והאחרים לא יבואו ליהנות מחלקו, דאין אומרים בזה להניח הודאי על סמך הספק. ועוד, דפשמא דברייתא [שם] הכי משמע דקתני חוזרת לאמצע, עכ"ל. ודעת הטור ואינך הנ"ל נראה דהיא דבשעה ששלח אביהן בשם כולם דעתו היתה כאילו נתן לכל אחד מבניו חלקו מהמתנה שכל אחד ישלחנו בשמו לזה שנשתלחה לו, ואז היה זה שנשתלחה לו חייב להחזיר לכל אחד מהן חלקו לבדו בשעה שישא כמו שנשא הוא, ועיין דרישה [פרישה שם]. סמ"ע שם ו

¹⁰⁷ ערוה"ש אבה"ע"ז ס ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

